

KAITSELIIT

KOOL

**SERE (SURVIVAL, EVASION, RESISTANCE AND
EXTRACTION)**

**(ELLUJÄÄMINE, VÄLTIMINE, VASTUPANU JA
VÄLJATÕMBAMINE)**

Õppekava

Alu

2020

KINNITATUD

Kaitseliidu ülema

2020. a käskkirjaga

„SERE õppekava
kinnitamine“

**SERE (SURVIVAL, EVASION, RESISTANCE AND
EXTRACTION)**

(ELLUJÄÄMINE, VÄLTIMINE, VASTUPANU JA
VÄLJATÕMBAMINE)

Õppekava

Õppekava koostaja:

Auaste ja nimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
Kpt (res) Heigo Vija	Kaitseliidu kool	Sõjaväelise juhtimise õppesuuna instruktor-koolitaja

Lisaks andsid ekspertarvamuse:

Auaste ja nimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
Mjr Ahto Alas	Kaitseliidu kool	Sõjaväelise juhtimise õppesuuna ülem
Mjr Andres Lapp	Erioperatsioonide väejuhatuse	-

Sissejuhatus:

SERE¹ õppekava koosneb viiest osast: kolm tasemeõpet (A, B ja C) ja kaks instruktoriõpet (ellujäämise instruktor ELINST) ja SERE instruktor SEREINST). Õppekava testimine ning võrdlemine väljaõppeprotsessis aset leidnud tegevustega teostatakse aastatel 2020-2023, mille käigus kõrvaldatakse ja parandatakse võimalikud vead/puudused.

Õppekava on mõeldud kasutamiseks isikutele, kellel on risk sattuda eraldusse, kus nad on sunnitud rakendama oskusi ellujäämiseks, vaenlase vältimiseks, vastupanu osutamiseks vangistuses ja põgenemiseks ning väärlikaks naasmiseks turvalisele territooriumile või oma väeosa juurde.

Kooskõlastajad:

Auaste ja nimi	Struktuuriüksus	Ametikoht
Kol Eero Rebo	Kaitseliidu Peastaap	Ülem
Kol-ltn Alari Saega	Kaitseliidu kool	Koolipealik
Kol-ltn Avo Veske	Kaitseliidu peastaap	G7 ülem
Mjr Ahto Alas	Kaitseliidu kool	Sõjaväelise juhtimise õppesuuna ülem

---

¹ SERE on inglise keelne lühend sõnadest: Survival, Evasion, Resistance and Extraction, mille eesti keelne vaste on ellujäämine, vältimine, vastupanu ja väljatõmbamine.

ÕPPEKAVA

Õppekava nimetus

SERE

Sihtgrupp

Kaitseliidu tegevliige, tegevväelane või muu riigile tähtis isik, kellel on oht sattuda rahuajal või relvastatud konflikt korral oma väeüksusest või organisatsioonist harjumuspärasest erinevas keskkonnas eraldusse.

Üldeesmärk

Kursuse läbiviimine suurendab võimalust, et võitlejad säilitavad elu ning füüsilise ja vaimse tervise suutes vältida vangistamist või saades hakkama vangistuses või eralduses ja suudavad naasta oma üksuse juurde, mis omakorda tõstab üksuse motivatsiooni ja kindlustunnet.

Taotletavad pädevused

SERE A taseme õppe lõpetanul on teadmised ja oskused tegutsemaks madala riskiga piirkonnas, valdamaks Eestile sarnases keskkonnas vähemalt teadmiste tasemel ellujäämise, vältimise, vastupanu, vaenulikust keskkonnast väljatõmbamise tehnikaid ja taktikaid;

SERE B taseme õppe lõpetanul on teadmised ja oskused tegutsemaks keskmise riskiga piirkonnas, valdamaks lahingunaaste tehnikaid ja taktikaid.

SERE C taseme õppe lõpetanul on teadmised ja oskused tegutsemaks kõrge riskiga piirkonnas, valdamaks lahinguotsingu ja -pääste tehnikat ja taktikat.

Ellujäämise instruktorigi (ELINST) õppe lõpetanul on teadmised ja oskused täitmaks malevas või väeosas ellujäämise instruktorigi ülesandeid, õpetamaks eraldusse sattudes toimetulekut Eestile sarnases keskkonnas.

SERE instruktorigi (SEREINST) õppe lõpetanu on võimeline iseseisvalt planeerima, läbi viima ja kontrollima SERE tasemeõppeid, talvesõduri väljaõpet, veekeskkonnas väljaõppega seotud harjutusi, planeerima ja läbi viima lokaalseid lahingunaaste ülesandeid ning toetama pataljoni staapi isikunaastealase analüüsiga.²

Õpiväljundid

Detailsed õpiväljundid on välja toodud alamkavade all.

SERE kursuse lõppedes kursuslane:

- oskab säilitada oma elu ja väärikuse, kasutades ellujäämise oskusi;
- oskab vältida vangistamist nii sõbralikus kui ka vaenulikus keskkonnas;
- oskab kaitsta informatsiooni ja osutab vastupanu valitsusorganisatsioonide ja valitsuseväliste organisatsioonide vangistuse korral;
- teab isikunaaste ja tuvastamise protseduure.

---

² Riski hindamine ja sisendi andmine isikunaaste alase käsulisa koostamiseks.

Sisu ja maht³

Nr.	Õpped	IÕ	L	GT	VH	TS	Tundide arv
1.	SERE A	6	9	2	61	2	80
2.	SERE B	9	31	3	73	4	120
3.	SERE C	4	62	4	130	10	186
4.	ELINST	12	59	20	161	6	258
5.	SEREINST	12	118	34	380	14	534

Läbiviimise põhimõtted

Iga taseme- või instruktori õpe on omaette tervik. Õppeainete läbimine täies mahus on õppurile kohustuslik. Instruktoriõpetel on vaja sooritada kohustuslik õppepraktika.

Madalama taseme õppe läbimine ei ole automaatseks eelduseks osalemiseks järgmise taseme õppel. Õpetele arvatakse vastavuses isiku reaalsele riskile või ohule sattuda eraldusse.

Ellujäämise instruktori õppe läbimine ei ole eelduseks automaatseks osalemiseks SERE instruktori õppel. Ellujäämise instruktori ja SERE instruktori õpetel osalemiseks peab läbima eraldi valikkatsed.

Õpped koosnevad lähiõppest, iseseisvast õppest, grupitöödest, väliharjutustest ja instruktori õppe korral õppepraktikast.

Lähiõpe viiakse läbi õppeklassis, harjutusmaastikul või maastikule rajatud improviseeritud klassis või selleks ettevalmistatud tehiskeskonnas, ujulas või simulaatoris.

Iseseisvad tööd sooritatakse õppetööst vabal ajal, grupitööd viiakse läbi klassides ja harjutusmaastikul ning väliharjutused linnakeskkonnas ja vahelduval maastikul.

Õppepraktika sooritamiseks moodustakse ELINST ja SEREINST õppe siseselt kuni nelja isiku suurused õppegrupid, kus iga õppegrupp valmistab ette ja viib läbi Kaitseliidu tegevliikmetele SERE A ja osaliselt SERE B tasemel praktilise väljaõppe.

Lähiõppel, grupitöödel ja väliharjutustel moodustatakse aine isikkoosseisust naaste ülesannete täitmiseks kuni 4 liikmelised meeskonnad, mille tegevuse planeerimiseks ja läbiviimiseks rakendatakse õppureid vastavuses nende auastmele, erialale ja reaalsele oskustele.

Kursusel kasutatakse Eesti kaitseväge individuaalvarustust ja kursusele planeeritud relvastust, täiendavalt väljastatud või NATO poolt määratud ja heakskiidetud isikunaaste varustust. Välisriikide sõjaväelased, kes osalevad Kaitseliidu kooli poolt korraldatud SERE kursusel kasutavad reeglina oma päritoluriigi individuaalvarustust.

Kursus on füüsiliselt ja psühholoogiliselt raske ja nõuab kursuslaselt eneseületamist, väarikust, individuaalseid praktilisi oskusi ning usku oma võimetesse.

Kursus viiakse läbi tavapärasest väljaõppest erinevate ja ootamatult muutuvat lahingutegevust meenutavate olukordadena, piiratud informatsiooni, varustuse ning ressursside tingimustes.

Kursusel kasutatakse olukordade lahendamiseks ja varustuse asendamiseks improviseeritud vahendeid ja tööriistade valmistamist.

³ Lähiõpe (L), Iseseisev õpe (IÕ), Grupitöö (GT), Tagasiside (TS), Väliharjutus (VH)

Kursuse väljaõppe meetodid, mille rakendamine on vajalik STANAG 7196 väljaõppe eesmärkide saavutamiseks, võivad olla piiri peal lähtudes kaitseväe eetikakoodeksist.

Õppuritele teostatakse tervisekontroll. Varasemaid vigastusi või tegureid, mis võivad mõjutada väljaõppel osalemist, on keelatud varjata. Õppurid, kelle tervisenäitajad ei vasta väljaõppel osalemiseks vajalikele tingimustele, kes haigestuvad või saavad vigastusi, ei saa kursusel jätkata.

Kursuslane ei saa kursusel jätkata, kui selgub tema puudlik üldfüüsiline ettevalmistus, madal vaimne vastupidavus individuaalsete ülesannete täitmisel, puudulik orienteerumise ja navigeerimisvahendite kasutamise oskus või ebapiisav suvine ja talvine individuaalvarustus.

Õppegruppide suurus

1. SERE A taseme õpe - osalejate arv ei ole piiratud;
2. SERE B taseme õpe - kuni 20 osalejat;
3. SERE C taseme õpe - kuni 12 osalejat;
4. ELINST õpe - valikkatsete alusel kuni 16 osalejat;
5. SEREINST õpe - valikkatsete alusel kuni 12 osalejat.

Õpetel osalemiseks esitatavad nõuded

SERE A, B ja C õpetele arvatakse isikud Kaitseväe maleva või Kaitseväe väeosa motiveeritud ettepanekul, arvestades isikute väljaõppe vajadust või nende riski/ohu sattuda eraldusse.

Instruktori õpetel osalemiseks esitatavad nõuded:

Formaalharidus	Vähemalt keskharidus
Eelduskursused	SERE A ja soovitatavalt SERE B taseme õpe Vähemalt nooremallohvitseri kursus Toiduhügieeni e-õppe kursus
Keeleoskus	Inglise keele oskus vähemalt B1 tasemel
Hoiakud	Motiveeritud õppima, isiklik tahe, asus, võime tunnistada oma vigu, koostöövõime, kohusetundlikkus, põhjalikkus, vaimsus, mis on suunatud probleemile lahenduste leidmiseks
Oskused	Oskab kasutada jalaväerühma varustusse kuuluvaid tööriistu ja raadiosidevahendeid. B-kategooria sõidukite juhtimisoskus ja vastava kategooria autojuhilubade olemasolu
Tervis	Terve, valmisolek tervisekontrolliks õppe ajal

Valikkatsed

SERE A, B ja C taseme õpetel ei ole valikkatseid.

Ellujäämise instruktori õppe valikkatsed:

- a) ujumine 200 m välivormis ja vabas tehnikas;
- b) orienteerumine kaitseväe patrullvarustuses kaardi ja kompassiga;
- c) suusamarss, varustuses, relva ja 15 kg seljakotiga 3 km (testitakse II etapi alguses);
- d) tervisekontroll;
- e) vestlus.

SERE instruktori õppe valikkatsed:

- a) ujumine 200 m välivormis, vabas tehnikas ja vee all 2 x12 meetrit;
- b) jalgsirännak välivormis ja 20 kg seljakotiga 7 km piirajaga 56 minutit;

- c) orienteerumine patrullvarustuses kaardi ja kompassiga ning otseasimuudiga;
- d) suusamarss varustuses, relva ja 15 kg seljakotiga 6 km (testitakse III etapi alguses);
- e) tervisekontroll;
- f) vestlus.

Kontroll ja hindamine

Õpetel hinnatakse õppuri individuaalseid teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi ning nende omandamist õppe käigus. Täiendavalt jälgitakse ja hinnatakse õppuri käitumist sattudes eraldusse, käitumist vangistuses ning tegutsemist meeskonna liikmena. Õppepraktika sooritamisel hinnatakse õppevahendite ja õppkoha ettevalmistamist, meeskonnatööd teiste õppuritega ja õppe eesmärkide saavutamist. Õppeainete hindamiseks kasutatakse temaatilisi hindamislehti. Hindamist ei teostata õppeainete puhul, mida läbitakse teadmiste täiendamiseks ja instruktorile vajalike uute kogemuste saamiseks.

Hindamine on mitte eristatav.

Täpsemad hindamiskriteeriumid ja meetodikad on välja toodud alamkavades.

Väljastatavad dokumendid

Taseme- või instruktori õppe lõpetajale väljastatakse vastavalt õppe toimumisele, kas Kaitseliidu kooli tunnistus koos lisaga, mis sisaldab õppe inglise keelset lühikokkuvõtet või maleva tunnistus.

Viited

ACO Directive 080-101, Personnel Recovery in NATO Operations;
 AF Handbook 10-644. Survival Evasion Resistance Escape (SERE) Operations
 Enhancing NATO Joint Personnel Recovery Capability, JAPCC, 05.2014
 EU Military Concept for Personnel Recovery 11170/18;
 FM-3.50 Army Personnel Recovery, 02.09.2014
 Kaitseväge ja kaitseliidu väljaõppe ohutuseeskiri OE 1, OTE: 5.1, 9.1, 9.2, 9.3;
 Personnel Recovery, JAPCC 01.2011
 STANAG 6511 NATO doktriini isikkoosseisu naastamiseks turvalisele territooriumile;
 STANAG 7196, SERE väljaõppe korraldamise põhimõtteid;
 STANAG 7233, Isikunaaste tehnika, taktika ja protseduurid;
 STANAG 7226, NATO sõjaväelaste käitumise põhimõtteid vangistuses;
 STANAG 7227, SERE väljaõppe linnakeskkonnas.

Õppetööks soovitatav kirjandus

Jääkärijoukkuen ja ryhmän käsikirja, Maavoimat 2018;
 Long-Range Surveillance Unit Operations June 2009, FM 3-55.93
 SERE Operations USAF 2017
 Sissitegevuse käsiraamat, Kaitseliidu toetusfond, Toronto 1995 STAK põhitegevuste juhised 2012;
 Sõlmed ja pleisid, Jaan Künnap 2016;
 Talvesõdur 1968;
 Talvikoolutusopas, Pääsesikunta 2004;
 Toimetulek ja ellujäämine 2015;
 Vabatahtlik merehädaline, Alain Bombard 1961;
 Vintersoldat, Försvarsmakten 2013;

Wintersoldier, Swedish Armed Forces 1997;
Õue meisterdama, Ingemar Nyman 2004;

Mõisted/lühendid

ELINST - Ellujäämise instruktor
SERE - Ellujäämine, vältimine, vastupanu ja väljatõmbamine
SEREINST - SERE instruktor
STANAG - NATO standardikokkulepe

Ümberhindamine

Kinnitatud ja kehtestatud õppekava ajakohasuse kontroll toimub mitte harvem kui iga viie aasta järel või mõne alusdokumendi muutumisel või vastavalt vajadusele Kaitseliidu Kooli sõjaväelise juhtimise õppesuuna poolt.